

Zastosowanie wyłączenia 1.1.3.6 ADR w Polsce w kontekście wyznaczenia doradcy i rocznej sprawozdawczości

W ostatnim czasie w praktyce stosowania przepisów ADR w Polsce pojawiły się istotne rozbieżności interpretacyjne dotyczące zakresu wyłączenia 1.1.3.6 ADR – w szczególności w kontekście obowiązku wyznaczenia doradcy DGSA oraz sporządzania rocznego sprawozdania.

Poniższy artykuł stanowi syntetyczne opracowanie problemu na podstawie analizy przepisów Umowy dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), Ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (UoPTN), Rozporządzenia Ministra infrastruktury zmieniającego rozporządzenie w sprawie formularza rocznego sprawozdania z działalności w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych oraz sposobu jego wypełniania jak również stanowisk krajowych organów i środowiska doradców

Charakter i zakres wyłączenia 1.1.3.6 ADR

Przepis 1.1.3.6 ADR wprowadza tzw. wyłączenie ilościowe, pozwalające na niestosowanie części wymagań ADR w przypadku przewozu towarów niebezpiecznych w ilościach nieprzekraczających określonych limitów na jednostkę transportową (np. 20/50, 333, 1000, bez ograniczeń – w zależności od kategorii transportowej).

Kluczowe wątpliwości interpretacyjne wynikają z faktu, że:

- tekst 1.1.3.6 nie zawiera jednoznacznego ograniczenia wyłącznie do przewozu w sztukach przesyłek, nie wyklucza on wprost innych sposobów przewozu niż opakowania, w szczególności przepis 1.1.3.6.3, w którym jest mowa tylko o ilościach towarów przewożonych w jednostce transportowej,
- jednocześnie niektóre obowiązki (np. oznakowanie tablicą barwy pomarańczowej) pozostają niezależne od limitów ilościowych.

Szczególne znaczenie ma tu przepis 1.8.3.2 (b) ADR 2025, zgodnie z którym obowiązek wyznaczenia doradcy nie obejmuje podmiotów, których działalność dotyczy takich ilości towarów w każdej jednostce transportowej, które **nie są większe od** podanych w 1.1.3.6, 1.7.1.4 oraz działach 3.3, 3.4 i 3.5.

Art. 15 ust. 2 UoPTN – problem dostosowania do ADR

Polski art. 15 ust. 2 ustawy o przewozie towarów niebezpiecznych (UoPTN) posługuje się sformułowaniem: „w ilościach mniejszych niż określone w ADR, RID lub ADN”

Tymczasem od ADR 2019 przepis 1.8.3.2 został zmieniony z „mniejsze od” na „nie są większe od”, co miało znaczenie logiczne i systemowe.

Brak dostosowania przepisu krajowego do aktualnej wersji ADR powoduje:

- niejednoznaczność zakresu zwolnienia,
- ryzyko rozbieżności interpretacyjnych,
- problemy w praktyce kontrolnej.

Zasadne wydaje się rozważenie doprecyzowania art. 15 ust. 2 poprzez jednoznaczne odniesienie do ilości „nie większych niż określone w ADR” oraz wyraźne wskazanie, czy zwolnienie dotyczy wszystkich sposobów przewozu (sztuki przesyłek, luzem, w cysternie).

Roczna sprawozdawczość a oznakowanie pojazdu

Po nowelizacji rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 2 czerwca 2022 r. w sprawie formularza rocznego sprawozdania, wprowadzono zasadę, że: sprawozdanie nie obejmuje towarów niebezpiecznych w ilościach, dla których ADR nie wymaga oznakowania jednostki transportowej tablicą barwy pomarańczowej (5.3 ADR).

Powoduje to istotną konsekwencję praktyczną:

- w przypadku przewozu w sztukach przesyłek w ramach 1.1.3.6 – brak obowiązku oznakowania pojazdu → brak obowiązku ujmowania w sprawozdaniu,
- natomiast przy przewozie luzem lub w cysternie – obowiązek oznakowania występuje zawsze, niezależnie od ilości → powstaje obowiązek ujęcia w rocznym sprawozdaniu.

W efekcie możliwa jest sytuacja, w której:

- podmiot **nie ma obowiązku wyznaczenia doradcy** (z uwagi na 1.1.3.6),
- ale jednocześnie **ma obowiązek sporządzenia rocznego sprawozdania**.

To rozwiązanie jest systemowo niespójne i budzi poważne wątpliwości interpretacyjne.

Stanowisko środowiska i Ministerstwa Infrastruktury (UN 3291)

W marcu 2023 r. opublikowano:

- opinię Stowarzyszenia S-DGSA,
- informację Ministerstwa Infrastruktury dotyczącą materiałów zakaźnych (m.in. UN 3291).

Z informacji MI wynika, że jeżeli nie zostanie przekroczona wartość z 1.1.3.6.2 (dla UN 3291 – 333 kg/l na jednostkę transportową), nie ma obowiązku wyznaczenia doradcy.

Co istotne – informacja ta nie różnicuje sposobu przewozu (sztuki przesyłek, luzem). Oznacza to de facto przyjęcie, że kryterium ilościowe ma charakter nadrzędny wobec sposobu przewozu.

Jednocześnie przy przewozie luzem i w cysternach nadal powstaje obowiązek oznakowania jednostki transportowej – a więc potencjalnie obowiązek sprawozdawczy.

Skutki praktyczne – przykłady

Przykład 1

Nadanie w cysternie odpadu UN 3082 (kat. 3) w ilości 1000 l.

- brak obowiązku wyznaczenia doradcy (wg interpretacji MI),
- obowiązek oznakowania cysterny tablicami barwy pomarańczowej,
- obowiązek sporządzenia rocznego sprawozdania z czynności „nadawanie”.

Przykład 2

Nadanie luzem odpadu UN 3509 (kat. 3) w ilości 1000 kg.

- brak obowiązku wyznaczenia doradcy,
- obowiązek oznakowania pojazdu,

- obowiązek sporządzenia rocznego sprawozdania z czynności „nadawanie” i „napętnianie”.

W obu przypadkach dochodzi do rozdzielenia obowiązku DGSA i obowiązku sprawozdawczego.

Potrzeba doprecyzowania przepisów krajowych

Obecna sytuacja wskazuje na potrzebę:

- ⌋ Ujednolicenia brzmienia art. 15 ust. 2 UoPTN z aktualnym brzmieniem 1.8.3.2 ADR.
- ⌋ Jednoznacznego określenia, czy zwolnienie ilościowe obejmuje wszystkie sposoby przewozu.
- ⌋ Spójnego powiązania obowiązku wyznaczenia doradcy z obowiązkiem rocznej sprawozdawczości.
- ⌋ Rozważenia wprowadzenia przepisu przejrzystego systemowo (np. poprzez wskazanie, że zwolnienie dotyczy przewozu w sztukach przesyłek, luzem i w cysternach – jeżeli taka jest intencja ustawodawcy).

Dalsze działania na poziomie międzynarodowym

Z uwagi na znaczenie problemu, kwestia interpretacji 1.1.3.6 w kontekście 1.8.3.2, zainicjowana przez ESD ADR została skierowana, poprzez Stowarzyszenia IASA (Międzynarodowe Stowarzyszenie Stowarzyszeń Krajowych Doradców) do omówienia na forum międzynarodowym – w ramach prac Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (Wspólne posiedzenie RID/ADR), planowanych w Bernie w dniach 24–27 marca 2026 r.

Możliwe jest zatem, że w najbliższych latach nastąpi doprecyzowanie przepisów na poziomie ADR, co powinno zostać następnie odzwierciedlone w prawie krajowym.

Wnioski dla doradców DGSA

- ⌋ Obecnie kluczowe znaczenie ma prawidłowa analiza ilości na jednostkę transportową.
- ⌋ Należy każdorazowo oddzielnie oceniać:
 - obowiązek wyznaczenia doradcy,
 - obowiązek oznakowania pojazdu,
 - obowiązek sporządzenia rocznego sprawozdania.
- ⌋ W przypadkach niejednoznacznych (jak np. w przykładach 1, 2) rekomendowane jest udokumentowanie przyjętej interpretacji.

Problem ma charakter systemowy i wymaga dalszego doprecyzowania legislacyjnego, jednak już dziś wpływa bezpośrednio na praktykę podmiotów działających np. w sektorze odpadów medycznych, oraz przemysłowych (oleje odpadowe).

Umowa ADR 2025 1.8.3.2 (b)	Uoptn Art.15 ust. 2	RMI w sprawie rocznego sprawozdania	Opinia Stowarzyszenia S-DGSA w sprawie odpadów z placówek medycznych z dnia 7 marca 2023 r.	Informacja MI ws. doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu towarów niebezpiecznych - materiały zakaźne z 28.03.2023 r.(https://www.gov.pl/web/infrastruktura/informacja-ws-doradcy-do-spraw-bezpieczenstwa-przewozu-towarow-niebezpiecznych---materiały-zakazne)
1.8.3.2 (b) których działalność dotyczy takich ilości towarów w każdej jednostce transportowej, które nie są większe od podanych w 1.1.3.6, 1.7.1.4 i w działach 3.3, 3.4 i 3.5, lub (...)	Art.15 ust. 2. Obowiązek wyznaczenia doradcy nie dotyczy uczestników wykonujących przewóz towarów niebezpiecznych każdorazowo w ilościach mniejszych niż określone w ADR, RID lub ADN.	Sposób wypełniania formularza: e) sprawozdanie nie obejmuje towarów niebezpiecznych: (...) – w ilościach, dla których ADR nie wymaga oznakowania jednostki transportowej tablicą barwy pomarańczowej , o której mowa w 5.3 ADR.	(...) uczestnicy przewozu towarów niebezpiecznych, w tym odpadów, w ilościach nie większych od podanych w 1.1.3.6, 1.7.1.4, 3.3, 3.4 i 3.5, na jednostkę transportową, nie mają obowiązku wyznaczenia doradcy. W odniesieniu do odpadów UN 3291 daje to możliwość zastosowania zwolnienia dotyczącego wyznaczenia doradcy w przypadku nieprzekroczenia ilości 333 kg/l na jednostkę transportową, niezależnie od sposobu przewozu . Ponadto, w odniesieniu do lekarzy, weterynarzy, kosmetologów i innych osób posiadających wykształcenie medyczne, uczestniczących w przewozie odpadów w ilościach nie większych niż wymienione należałoby uznać, że osoby te posiadają wystarczającą wiedzę w zakresie bezpiecznego postępowania z materiałami zakaźnymi i spełniają w tym zakresie wymagania działu 1.3	(...) Jednocześnie Umowa ADR przewiduje szereg odstępstw od ogólnych zasad, także od ww. przepisu 1.8.3.1. Dla przykładu gabinet stomatologiczny, weterynaryjny, kosmetyczny, który nadaje (zleca przewóz) towarów niebezpiecznych (np. odpad o kodzie 18 01 03*), jeżeli nie przekroczy wartości określonych w przepisie 1.1.3.6.2 ADR (w przypadku UN 3291 jest to 333 kg/l na jednostkę transportową, tj. na pojazd) nie ma obowiązku wyznaczenia doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu towarów niebezpiecznych (na podstawie art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2147) w zw. z przepisem 1.1.3.6.2 i 1.8.3.2 lit. a Umowy ADR).

			ADR dotyczące szkolenia. Ewentualnie specyficzne zagadnienia dotyczące transportu osoby te mogły by uzupełnić w formie samokształcenia.	
--	--	--	---	--